

Već dvadesetak godina, veći dio obilnog albanskog rudnog bogatstva nalazi se pod stranim koncesijama, uglavnom za sasvim simboličku naknadu državi, tzv. rudnu rentu. To se odnosi na naftne zalihe, koje inače čine najveći kopneni izvor tog energenta u Evropi, ali i rudnike zlata, srebra, bakra, kroma i nikla koji su također značajni u evropskom kontekstu. Njihovo davanje u koncesiju, unatoč vrlo skromnoj koristi koju od eksploatacije imaju javne financije, pravdano je navodnom dugoročnom koristi privatnog stranog upravljanja prirodnim resursima za domaću ekonomiju, poput transfera tehnologija. Plan njihovog koncesioniranja u sklopu vala privatizacija odobren je zakonom izglasanim 1994. godine čiji je autor, prema informacijama albanske vlade, bila Svjetska banka.

No osim skromnih rezultata u pogledu transfera tehnologija, te brojnih ekoloških i poreznih afera vezanih uz eksploataciju, prošlog su tjedna koncesije ponovno došle u fokus medija, nakon što se država još jednom obavezala na smanjenje rudnih renti na zahtjev koncesionara. Naime, pad cijena većine minerala na svjetskom tržištu navodno je doveo brojne koncesionare u nezgodan položaj. Stoga se država, unatoč bespogovornoj vjeri u koristi privatnog upravljanja resursima, pristala odreći polovice svojih rudnih renti i na taj način spasiti profitne stope koncesionara. Prema izjavama u medijima, vlada i poduzetnici su se usuglasili da je državna intervencija "jedini spas za industriju". Odluka je tim neobičnija s obzirom da je renta ranije iznosila 4 do 10% vrijednosti rude, a nije bila određena fiksnim iznosom.

Uzmi ili ostavi

Spremnost države da prihvati rizike, a profite prepusti "poduzetnicima" nije ograničena samo na rudne koncesije. Slično rudnicima, i rastući sektor hidroenergije posluje uglavnom u najslabije razvijenim istočnim i sjevernim dijelovima zemlje. Prilikom davanja koncesije na hidroelektranu kod grada Gramsha norveškom Statkraftu, država se obavezala na evakuaciju sela Driza koje će proširenjem akumulacijskog jezera biti potopljeno. Unatoč tome što se jezero već puni, brojni stanovnici sela odbijaju se iseliti, najvećim dijelom zbog sramotno niskih naknada koje im onemogućuju da financiraju preseljenje na drugu lokaciju. Također, država je iskoristila neriješene zemljišne knjige kako bi dio kuća proglasila nelegalnima i odbila isplaćivati naknadu.

Nakon skandala koje je izazvalo prisiljavanje na preseljenje uz smiješan iznos naknade ili čak bez ikakve naknade, norveška je tvrtka pokušala sanirati aferu dobrovoljnim nuđenjem pomoći stanovništvu, ali ne u financijskim sredstvima već u - naturi. Naime seljacima koji ostaju bez zemlje Statkraft je ponudio stoku ili sjeme, što su stanovnici Drize odbili ne samo iz osjećaja ponosa već i zbog činjenica da su je stoka i sjeme potpuno beskorisni ako ostaju bez zemlje. U izjavama za BIRN, lokalno stanovništvo je optužilo državu da ih svjesno

pretvara u "sirijske izbjeglice" zbog pogodovanja stranom koncesionaru. Predstavnici kompanije te lokalnih i državnih vlasti zadovoljili su se zaključkom da je odbijanje kompenzacije greška seljana, jer naposljetku, njihove će kuće i zemljišta ionako biti potopljena.

izvor: bilten.org